

Музей та креативні індустрії

Олена Міхо

*доцент кафедри туризму,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: MikhoOI@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-1547-5597*

Великі культурні події, які спостерігаються останнім часом, переконливо доводять, що сучасний музей трансформується з традиційного сховища артефактів на багатофункціональний культурний хаб та рушій сталого розвитку туристичної дестинації. Вражаюча уява церемонія відкриття найбільш амбітного проєкту в музейній сфері – Великого Єгипетського музею (GEM) на плато біля пірамід у Гізі, в Єгипті – є яскравою ілюстрацією того, як сучасний музей використовує креативні індустрії [1].

За даними TEA Global Experience Index 2024, кількість відвідувачів 20 найбільших музеїв Азійсько-Тихоокеанського регіону склала 129,5 млн, регіону ЕМЕА (Європа, Близький Схід, Африка) – 77,6 млн, Північної Америки – 48,4 млн, що загалом становило приголомшливу цифру — 225,5 млн відвідувачів. Загальне зростання відвідуваності музеїв у 2024 році склало понад 33 млн відвідувачів порівняно з 2023 роком [2]. Музеї активно впроваджують інтерактивні мультимедійні експозиції, цифрові платформи та партнерства для онлайн-контенту, щоб залучати більше відвідувачів і генерувати додаткові доходи.

Звіт «Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні», підготовлений у рамках Програми ЄС та Східного партнерства «Культура і креативність», включає музеї, архівну справу та культурну спадщину до широкого спектру креативних індустрій і підкреслює стратегічну роль культурних та креативних індустрій у соціальному та економічному розвитку, що є актуальним для модернізації музейної справи в Україні [3].

Аналіз звіту дозволяє визначити такі ключові аспекти перетворення музеїв на культурні креативні центри: 1) використання цифрових технологій для оцифрування культурної спадщини та розвитку цифрових архівів; 2) зростаюча кількість креативних хабів, які займають покинуті промислові будівлі та сприяють відродженню міст. Водночас музеї надають обмежений доступ до приміщень для оренди та приватних ініціатив, що вимагає впровадження нових управлінських та бізнес-моделей [3].

Враховуючи вищезазначені факти та необхідність підготовки кадрів, які були б здатні поєднувати музеї та культурні креативні індустрії для розвитку туризму та підтримки місцевих громад, було розроблено та запропоновано студентам вибірково дисципліну «Музей та креативні індустрії».

Зміст вибіркової дисципліни включає теми та види діяльності, що враховують сучасні напрями розвитку музеїв. Наприклад, тема «Еволюція музейної справи» має на меті обґрунтувати необхідність переходу від концепції

Культури 1.0/2.0 до Культури 3.0, що передбачає створення суспільної цінності через інновації. Тема «Музеї світу та України» створює аналітичний базис для вивчення статистики відвідування музеїв, успішних кейсів та найкращих практик. Мета вивчення теми «Музеї та туристичне обслуговування» визначає музей як об'єкт культурного туризму, формує навички створення екскурсійно-музейних циклів, що є основою розвитку креативного туризму. Музей працює на досягнення Цілей сталого розвитку, зокрема ЦСР 8 (Гідна праця та економічне зростання) та ЦСР 11 (Сталі міста та громади) [4], перетворюючи спадщину на високодохідний актив, що відображено у темі «Музей як рушій сталого розвитку та культурний хаб дестинації». Тема «Інформаційні технології у музейній справі» акцентує увагу на процесах діджиталізації, розвитку віртуальних музеїв та AR/VR експозицій. Музейний маркетинг та брендинг має на меті сформувати комунікаційні навички та інструменти просування музейного продукту, збільшуючи кількість відвідувачів та популярність музеїв. Питання недостатнього фінансування та необхідності впровадження нових управлінських та бізнес-моделей розглядається у темі «Музейний менеджмент та фандрейзинг». Тема «Креативні цикли в туристичному обслуговуванні» фокусується на зв'язку із туризмом, використанні фестивалів та інших культурних подій.

Практико-орієнтовану спрямованість забезпечено практичними кейсами, таким як музей GEM, який є не просто музеєм, а інвестиційним проектом глобального масштабу і спрямований на забезпечення економічної стійкості цілої туристичної дестинації (Гіза і Каїр). Він створює робочі місця, залучає міжнародні інвестиції та туристів.

Модернізація українських музеїв можлива через широке бачення потенціалу креативних індустрій, конкретні кроки з інтеграції ІТ, креативного підприємництва та інноваційних бізнес-моделей, що сприятиме їхній економічній і соціальній стійкості. Курс, що поєднує музейну справу із можливостями культурних креативних індустрій, відповідає запиту на стратегічні та управлінські навички серед фахівців, яких бракує як у державному, так і неурядовому секторах, а також забезпечує необхідну синергію між культурною спадщиною та туризмом, сприяючи успішній модернізації та відкритості музейної справи.

Ключові слова: музей, музейна справа, креативні індустрії, туризм, вибірковий курс.

Список використаних джерел

1. *Grand Egyptian Museum*. URL: <https://gem.eg>
2. *TEA Global Experience Index*. URL: <https://www.teaconnect.org/tea-global-experience-indextm>
3. Фарінья К. Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні. Програми ЄС та Східного партнерства «Культура і креативність». 2017. 59 с. URL: <https://surl.li/yysjcl>
4. Цілі сталого розвитку у дії. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>